

Edmund Blunden – gedichten 1e Wereldoorlog

Uit: Blunden, E., Oorlogsgedruis (Undertones of War), Amsterdam Antwerpen 2006 (Uitgeverij de Arbeiderspers)

EEN HUIS TE FESTUBERT

Blind staar je rond in mist en maan,
Omringd door uitgedoste bomen,
Met zwarte wonden, aangedaan
Sta je, verbijsterd, bij te komen:
Triest huis, je bent er nog.

Eens was daarbinnen vrolijkheid;
De tafels vol met volle magen,
Gelach - in 't bed, voor ons gespreid
Lachten wij onze levensdagen.
Zwijg, hees kanon, nu toch -

Slaap was er een geziene gast,
Zij kwam des nachts de ogen sluiten,
Broos latwerk houdt de vriendschap vast
Hierbinnen, maar de slaap blijft buiten.
O Satan, gifgedrocht!

Gij heremieten bouwt uw hut
Graag in het groen langs zwakke stenen,
De muur die nu de lopen stut
Van vier kanonnen - haast u henen,
Wees ditmaal niet zo trots.

Hier woonde menige zonnestraal,
Vogelgezag, der bijen zoemen -
Zo zomerdrongen! Maar van staal
Zijn nu de vogels, bijen, bloemen.
- Bedroog de zomer jou?

DE FOUT VAN DE WACHT

Het kerkje op het kruispunt was intact,
Daar floten geen granaten om je oren;
De beelden binnen waren ingepakt,
Konden 't gebulder aan de kim niet horen;
Wij staakten onze mars en waren blij:
't Landschap lag er als op een sabbat bij.

Ons bataljon had spoedig zijn gemak
Op 't rustig, vierkant boerenerf gevonden;
Er lonkten trossen kersen, tak na tak,
Er dartelde een schuimend beekje onder,
En toen de wacht zijn post nam bij de poort
Was iedereen door al dat moois bekoord.

Als een jachtopziener ontdeed de wacht,
Een frontsoldaat geworden melkveehouder,
Zich daarbij van zijn schiettuigs brute kracht -

Zijn knuppel was hem kennelijk vertrouwd-
En waakte met natuurlijk overwicht
En een serene lach op zijn gezicht.

Het leek een zonde om de harmonie
Te breken met een moordwapenparade,
Maar daar kwam een gevlagde wagen, die
Op scherpe toon de man zijn wapen raadde,
Zodat de arme jongen vliegensvlug
Heenrende, en als «Hunnenschrik» terug.

TWEE STEMMEN

«Er hangt iets in de lucht,» zei hij
In de melkschuur, die kaal en koel was;
Hoe simpel ook, gaf die zin bij
De groep tumult, wat niet zijn doel was.
Eenieder wachtte, stil. Hij liet hem maar,

Beval de afmars, dreef ons uit elkaar.
«Zuidwaarts, man!» en terwijl hij sprak
Verwoestte pling-boem een houwitser
De hut; terwijl de dood toestak,
Klonk het gezang van leeuwenken;
Hij nam zijn rijzweep en liep neuriënd de
Appelgaard in, waar louter bloesem geurde.

Het nachtelijk geraas vertrekt,
Dat onze bloem geknakt heeft na de
Eerste stem; mistig licht bedekt
Thiepval Wood en zijn ongenade;
«Er hangt iets in de lucht klinkt na in mij
En «Zuidwaarts, man», nog dodelijk dichtbij.

ILLUSIES

Loopgraven in het maanlicht, verzacht door wiegend
maanlicht,
Zijn mooi voor mij geweest: toen dansende, bedauwde grassen
Ons streelden, toen wij over hun aardse paden strompelden;
Toen het kruisbeeld dat over ons heen hing, vreemd werd
verlicht
En er muziek te horen leek, je hoorde altijd de dappere vogel
In zuchtende gaarden fluiten boven zijn begroeide bron.
Die momenten zijn er; vergeef me dat ik ze verheerlijk,
Noch goedpraat dat weldra schoonheids nemesis komt
In de fladderende overblijfselen die de verschrikkingen
Bij het minste teken verwekten - een greppel die vertakt:
Daar, het beste in de vijand met houwitsers, hersens en
vechtlust!
-Zacht, zoetjes, wees enge1 en beest tegelijk-
Maar o nee, ze bungelen als prooien des doods in de strik
Om door de maan verklaard te worden.

TERNAUWERNOOD

Een kolonel-

Vier officieren, staat in dit bericht,
Liggen gedood in Mesnil.
Een granaat recht tussen hen in, aan de voet
van en bij Jacob's Ladder. Alle vier uit Sussex.
Ik vrees dat Flood en Warne zich daar bevonden.
Ze moeten alleen nog geïdentificeerd worden ...
Een brein -
God, sta me nu eens bij,
Bespaar 't vervolg aan mij,
De aanblik van die rompen
En heupen, zwarte hompen.
Een kolonel-
Nee, jij niet, Bunny, jij hebt net je bul.
Ik heb iets anders voor je.
Ordonnans!

(Tot uw orders!)

Ga Wresnann zoeken.

VOORBEREIDINGEN OP DE ZEGE

Vrees niet, mijn ziel, voor de epidemie
In de vallei; kom, laat de moed niet zakken,
Mijn jonge lijf, bij de kakofonie
Van grauwend staal en brandende barakken.
Tot nu toe krijgt het lot u niet te pakken.
Wees als een man als u uw ronde maakt
Door 't dorp in puin; kijk, hier bemoste takken,
Een tuin vol appels waar de koon van blaakt,
En daar een huis dat tot nu toe niet werd geraakt.
«Ik zal mijn best doen,» zucht mijn ziel bedroefd,
«En die nog niet vermoorde boom onthouden,
Die resten thuis zijn wat mijn oog behoeft,
Hoewel ik ze het liefst niet z6 aanschouwde.
Des vijands geest waart rond in het vertrouwde,
Verziekt het licht, vergiftigt. Ik verflens,
Met wanhoop zie ik aan wat bleef behouden.»
Mijn lijf verdort, zweet, grommend in zijn wens,
De arme Caliban, te worden als een mens.

Als golven rollen eeuwigheden aan
Of dagen, nu wij in hun netten drijven;
De wereld zal uiteindelijk vergaan
Als bom, tumult en slaven met ons blijven;
In mufte kelders slapend te verstijven
Verlicht de last van het bewustzijn niet.
Verliezen we? De slagregens verdrijven
De warmte uit ons merg. De vijand schreeuwt-
Van zwart naar baksteenrood springt 's levens laatste beeld.

KOM OP, JONGENS VAN GELUK

O roze-rood, o glansuitbarsting,
Vlam, schemer, aan de oostkim op,
O hemelwonder - de verwachting
Van duizend morgens in één knop!

Wat, heeft de kunstenaar der schepping
Een nieuwe gloed voor ons bestemd,
Een vuurzee - zou hij er schik in hebben?
Is 't aloud kosmisch vuur getemd?

Welk onnatuurlijk, vreemd ontwaken
Bezielt dit lichaam, dat van mij
Lijkt: voeten naar het bloedgolf-maken,
Oren vol donder, handen bij

Grotesk metaal? Als ijs zo helder
Schokt weer een sterfdag mijn verstand,
Ze snakken hier naar mij, mijn helden.
In dichte damp, die etsend brandt,

Krakend gebint, verkoolde brokken,
In vlagen neersuizend geweld,
In rood steen bruine voetafdrukken:
Ik ben gekleed en echt mezelf.

De dag hangt ver achter ons doel,
Wat wil die kunstenaar bereiken?
Hier hinkt Jock met een Open smoel,
Ik moet zijn rode bloed bekijken-

Lijkbleek bij, en dat rood! 't Geluid
Van barstende granaten horen -
En dan dat nagepraat: *vooruit!*
Hiervoor alleen zijn wij geboren.

EENS TE SENLIS

Hoe bevallig was het en o, hoe opbeurend
Toen, de klei en de dood niet alom meer bespeurend,
Wij langs verharde wegen aankwamen bij huizen
Met koutende vrouwen en groen gras geurend.

In de gutsende regenstroom konden we blaken,
Nu al onze beproevingen ten einde raakten -
Tel niet de dagen, enkel het heden
Was in ons denken, en hoe het ooit eens vol te maken?

Fris gekleed pikte deze overgeblevene
Der stumpers als een kip in een greppel naar leven,
Keek naar de molenzeilen, hoorde kerkklokken,
Nam een glas aan, als werd hem het hoogste gegeven.

Hoe de schuur zich vulde, hoe ze luidkeels lachten,
De pierrots riepen en het dak aan 't schudden brachten,
Hun eigen leed zelfs belachelijk maakten,
Zongen alsof zij nog slechts vreugd verwachtten!

DE ZONNEBEKEWEG

O morgen, als dit licht, reeds halfvergaan,
De vergelijking kan doorstaan

Met 't vuurwerk dat Aurora wil verspreiden!
In ieder grijs gezicht Staat lijden.
En toch is het al dag; op de plaats - rust!
Je krijgt nog net je wapen uit je handen,
Krom, tot het bot doordrongen van de vorst!
Kijk stalen Stevens eens, hij poetst zijn tanden,
Hij smelt het ijs en scheert zijn kinnebak!
Vraag hem eens: gaan we winnen?
Dit kampement heeft mij nooit aangestaan,
Toen ik hier kwam, greep domme angst me aan;
Die ingestorte loopgraaf, 't vormeloze
Gespook van maten van die-en-die dode
Misschien. En waar ook onze linie lag,
Die hoeken waar je iets obscuurs in zag,
Zomaar.
Nu, op Haymarket, bij het plein,
Moet een soldaat met een week hart niet zijn;
Mortiergranaten hebben elke kei.
Kijk, hoe de poedersneeuw komt langsgestoven,
Zinloos, zielig; zelfs stenen rillen bij
Zo'n oostenwind; de lage lucht hangt boven
De straat. Haar zware, lemen wang doet, wreed,
De stukgeschoten bomen bijna breken
Die als giftanden uit de vlakke steken -
De keel vol ijs loost een gargouille-kreet.
Stuk telegraafdraad dat het dorp uit bungelt,
Ritselt als dorre hondsroos, klimplantstengels,
De schemer sijpelt door in 't middaglicht;
Die zwarte staken in het vergezicht,
Daar liggen wegen. Ieper zou ons warmen
Op dit moment. Een week nog, heb erbarmen!
Schreeuwende stomheid, o dood's ring-king,
Flarden mens, huis, gras, wilg: zie ze hun kiezen
Opeenklemmen, de mannen, zie - ze vriezen
Terug met die enige hoop: minachting.

LOOPGRAVENAANVAL NABIJ HOOGE

Een uur voordat de rozevingerige
Dageraad zich weer
Zou afvragen wat deze kotten beduiden,
Deze woedende ogen, deze kogelgeluiden,
Dit zwijgend verkeer,

Strekten vreemd lange roze vingers zich uit door de nacht.
Een handvol kwam
Veelbelovend in bogen naar beneden
En landde, gevolgd door een heldere tweede,
Die zette vlam

In een slagveld aan de oostzijde
Met dreunend misbaar;
Oost en West vlamde valse dageraad op
En sloot, en gaapte; vals onweer klonk.
Wij keken ernaar,

Gestoken door verschrikking om de verloren plaats

Die met tien man
Het middelpunt was: vlammen verteerden
Ons bloed met de waarheid, de minst begeerde,
Wij weer? Zij dan?

En toen ze ten slotte roze verscheen
De dageraad,
Kon ze niet zonder beven de wonden bevroeden
In grond, waarop geen oorlog meer leek te woeden.
Haar handpalm gaat

Met iets van menselijk medelijden langs
De zes of zeven
Die, met nu moeilijk te bevatten gezichten,
Vergaten welke hand de hemel doet lichten
En de aard' doet beven.

MUZIEKAVOND: BUSSEBOOM

't Toneel was klaar, de groep bereid
(Ze haalden volle zalen);
Ons lachen bulderde, de tijd
Was licht als zonnestralen.

Dans sprong en spon en kwam en ging,
Geest tsjirpte hoog in 't praten,
Hun ritme was verwondering
En grappig bovenmate.

Zowel soldaat als generaal
Werd toen betoverd, binnen,
Totdat aan 't slot wij allemaal
De morgen zagen winnen

En buiten, op de zandweg, bij
Het kerkje zonder toren,
Klonk nog een toegift, meenden wij:
De fanatieke koren

Van het geschut bij Sint-Eloi.
Een dwaas en vurig liedje:
Kom mee en dans, my bonny boy,
Op 't laatste melodietje.

Wij hoorden toe, wit, ook al van
De kou, die de adem afsneed,
Hoe bij Larch Wood de ene man
De ander in het graf deed.

PLATTELANDSECONOMIE (1917)

De winter heerste in het woud,
Al was het midden juli;
Met duizenden opeengestouwd
In stiltes als van Thule;
De vos verliet zijn leger; thans

Sleep hier geen wezel, maar een mens.

Het woud was vol van het gerucht
Van vijf mijl verre vrede;
Huizen glansden in 't vergezicht
En heuvels glooiden. Uren gleden
Voort, tot het brullen van de haan
Fel daglicht bracht in ons bestaan.

Ver weg pakte de boer zijn spa.
Waar ploeg en eg nog rustten,
Was, op wat vreemde Muiten na,
Geploegd, geëgd met luste.
De ploeger-zaaiër had met wijd
Gebaar zijn stalen zaad verspreid.

Welke boer zaait op zulk een schaal?
Bemest met vlees en bloed
Werd 't feilloos ingezaaide staal
Mooi dik en mals en rood,
En in een nacht, nog nooit zo koud,
Huiverden akkers honderdvoud.

Zowel op 't veld als in het woud,
Wist deze slimme landman,
Kon met de ploeg worden verbouwd -
En hij had er verstand van.
Veld, woud en beenbemeste klei:
Een goed jaar voor de boerderij.

E.W.T.: OP DE DOOD VAN ZIJN BETTY

En zij ging heen, waarheid of droom,
Waarvoor jij leefde, jeugdfantoom,
Straks komt de ouderdom, en
Dan geef je je gewonnen.

Wat baat mijn woord van hulp? Je wordt
Al vreselijk genoeg omgord
Door het geluk, mijn vrind,
Dat onze schulden int.

Een schokje schudde je dooreen,
Je gaat verbaasd en zachtjes heen;
Jij, die veel liefde zag,
Lacht dan je trieste lach.
Daar zag ik in, dat weet je wel,
Dat de gehate vijand snel
Je lichaam openrukt
En mengt met slijk en lucht.

Jouw glimlach is ertoe gedoemd -
Zie, als je valt, hoe men je roemt,
Geluk haar doel bedriegt,
En Dood komt, als een vriend.

BATALJON IN RUST

Er werd een uilennest gevonden in
De eerste knotwilg na de mouterij;
Ze renden door de dichte zegge,
De vijver rond, langs groene heggen,
Schoten als schooljongens het zonlicht in;
Al was ontdekking, liefde, al was blij.

Langs dijken kwamen meisjes op de route
Op vlotten langs om koeien te gaan weiden,
Het oog van Britse boerenerven
Kon hier ervaringen venverven;
De stiltes, blikken die elkaar ontmoetten:
Zo'n zoete balsem lenigde ons lijden.

De hartelijke zon kwam opgesprongen
Als in de fantasie, zo zonder zwaarheid,
Om onze marsen bij te staan
Opdat Mars zelf ons zou ontgaan -
Wie hoorde 't lied niet, dat wij zongen,
Zag niet de nette groep, hun oog op waarheid?

's Avonds, bij 't afgelegen, witte huis
Waar *Que c'est drôle* geïmproviseerd werd met Frans,
Speelde het hele bataljon
En een gemaskerd bal begon;
Een clowntje rende rondjes als een muis,
Met op de tamboerijn de trippeldans.

Een schemerhoekje bleek een stem te zijn
Terwijl ik langsliep, vroeg me om te blijven.
De fles werd aan mijn mond gezet -
God helpe ons, Sergeant, 't is net
Of ik verbrand vanbinnen, door uw wijn!
Morgen nog eens? Kon mijn roes maar beklijven!

Vaak, zacht bij weiden diep in dauw,
Lichtte een ander mijn ziel op in 't donker.
Er was in zijn manier van spreken
Iets wat mij stof was voor gebeden -
Een Vesper, passend bij het tempelblauw
Der sterren en de vreugd in hun geflonker.

VLAMERTINGE:

Bij het passeren van het kasteel, juli 1917

“Met bloemfestoenen rond haar zijden flanken» -
Wij komen naar de offerplechtigheid.
Verdiene wie nog leven bloemenranken,
Omringd met dood en luizen, in de strijd?
Dit is het bloemenrijkste oord
Dat aarde toestaat; onverstoord
Draagt het kasteel zijn trotse gratie; 't hoort
Het brute schiettuig niet ten hemel loeien.
Zie de margrietten bloeien,
De witte rozen groeien -

Zo'n vrolijk kleed! Klaprozen bij miljoenen;
Damast! Die vermiljoenen!
Maar als je mij vraagt, vriend, dan zeg ik rond:
't Moet soberder -dit rood is mij te bont.

IEPER DRIE

Triomf! Hoe vreemd, hoe sterk volgde triomf
Op moede haat van eindeloze oorlog
Toen van zijn grauwe lijkwade de zomer
Hernieuwd ontwaakte. Rond 't gestruikeld wrak
Van bosjes lijn en aardhopen sloop licht,
Half glimlachend naar ons en nieuwe trots;
De doodsangst van het wachten overleefd,

De tijd te vol voor 't hart om na te tellen
Hoeveel vrienden de aanval had geëist.
Geen arm der octopus held ons meer vast,
De oude vijand hadden wij verpletterd.
Zo roepend renden wij door reuzenvoren.
Verblufte stilte daalde op het braakland,
Een rust, ondraaglijk voor degenen die
De batterijen in de heuvels voelden
Bijeendrommen voor de besprekingen,
In ongekend gelid.
Nee, dacht het Geloof,
Zij zullen nooit de reden weten van
Hun nederlaag. Zij trekken niet terug,
Zij blijven daar en zullen nooit meer spreken.
Alleen het bosje waar een zerk zou komen
Kwekte nog en schoot plots een kogel af.
De oorlog zou voorbij zijn, en de linie
Verschoof tot het onmogelijke was bereikt.
Wij wachtten, buitensporig vol van vreugde.

Nu donkert het, 't wordt kil; nog geen signaal
Vanuit de voorste linie om door te breken
Naar die erachter? Weinig- met de zekerheid
Van een koerier heeft Tijd zichzelf gemeld.
De trage ogenblikken schudden met
Hun zware hoofden: 'Niemand komt erdoor.
Het is met ze gedaan, op de versperringen,
Het draad stak als een ongemaakte haag
Omhoog- daar werd de rekening betaald.'
Dan komt de zwarte zekerheid, de hemel
Verruilt zijn zwijgend niets voor spatten regen
Die vlecht en zwemt en onze wereld insluit,
Die kapotte geweren, buiten gebruik,

Blijken - een wonder - allemaal te vuren!
Regen verdoezelt scherpe blikken niet.
En jij, koerier, die ik gewaarschuwd heb,
Jij arme waaghals, zwaaiend met je vlaggen,
In dit gekrijs kom ik je weer voorbij
En huiver bij de vliegen op je vlees.
Koerier, momentje. Je bericht. - Weg is hij.
Valt op een knie, klauwt in zijn rechterhand

Het laatst bericht van zijn obscure vijand,
Wordt als een steen. Ik mocht die jonge boodschapper,
Maar daar is nu geen tijd voor. Zeker door
De order deze bulderende vallen
Te verruilen voor het snauwend prikkeldraad?

Waarom zijn onze stukken zo onmachtig?
De grijze regen, zeker als de zandloper
Vandaag, nu de sering door 't venster kijkt,
En alles zo stil is dat veel lawaai maakt -
De regen is het antwoord van de hemel,
Met zijn wraak in het hart gaan we vaak slapen
En slaap zelf knikkebolt zo hier en daar.
De tweede nacht sluipt door de dichte regen.
De gotspe overwinning is allang
Verjaagd uit onze gevoelloze gedachten,
Gehurkt zien wij in iedere koerier
De aflossing, de aftocht uit de hel
Naar wat voor hollen ook behoren aan
's Levens rappel. Dan spreekt het dapper lot.
Dit was de rust, eens zien wij hiernaar om.
Het uur is daar; laat de aflossing maar komen!
Duizelig gaan we langs het pad waar eens
De ploeger float als hij zijn span liet lopen;
En waar hij, hongerig, op huis aan ging

Stelt de knotwilg ook onze honger vast.
Wij kruipen, om de laatsten nog te redden
Uit de tentakels van het prikkeldraad,
Die nog niet bomgeblakerd zijn- Aflossing!
Zij knarsetanden tot wij hun plaats innemen,
Door de vertroebeling van nacht en modder,
Vuurballen en zuur gas opeengehoopt
In greppels nu, waar zij klaarwakker schreeuwen
In razernij die niet is te bevroeden
(Sommigen jankend, om de doden roepend)
Zich afwendend: zij vinden in hun voeten
Kracht om dat malle lijf terug te dragen,
Als in een droom.
Die vreselijke dag
Wordt onze - en doods - loopgraaf plots bestookt
Met hemelhoge salvo's, en de klei
Danst in fontein en om betonnen stallen,
Waar nog de hersenen een list verzinnen
Om arm of been te overleven.
Deze
Toorn gold vier van ons samen in een bunker,
Die waanzins afgrond babbelen omzeilden,
Blinkend en wit, vals lachend, bekketrekend.
De demon grijnst om 't spel te zien en dan -
Nog steeds doet het pats-boem mijn hersens galmen
Tot een suizende leegte - door het bomgat
In 't dak valt met ijzige schok het licht,
Drupt regen gruwelijk. Spreek, dokter, spreek!
Ben ik verbaasd of dood? 't Stinkend betongruis,
Het lyddiet maakt me ziek- mijn haar zit vol
Verpulverd metselwerk. O , ik sleep jullie,

Vrienden, de crypte uit, het daglicht in,
Want dit is de gewijde, pure dag.

En kijk, terwijl ik over jullie jammer,
Komt er een stel piepkleine veldmuizen
Uit de ruïne en kijkt om zich heen
(Ik kwam tot rust; zij hebben mij gered).
Daar komt hij, mijn Sergeant, en godzijdank
is er contact met 't bataljon van rechts,
Zodat ik spreken kan - ik sprak als eerste,
Maar hoor een naar de waanzin zelfs gemeten
Bekende stem me bij mijn naam noemen.
'In godsnaam, stuur hulp, hier, naar het geschut,
Haast alle hoofdkwartieren zijn verloren,
Mortiervuur heeft met lichamen gestrooid,
Ik ben als laatste niet gewond of dood!'
Steeds zwaarder weegt op onze geest de last
Als 't noodlot gruwelijker ons overschaduwt
Na mijlen aan te zien vol kreunend leed,
Hoe een heel landschap worstelde met moord;
Elk ogenblik vervloog tot weer een doodsjaar,
De regen weende aan, geweren loeiden,
Verzinkend in het moer van vlees en bloed,
Weggevaagd in de vaalheid der verwoesting,
En elke gedachte slonk tot één *Verlos!*
Maar wie, met welk commando, kan de doden
Thans uit die chaos of mijn ziel verlossen?

DE BUNKER

Kijk even, Worley, wat er daar gebeurt.
Worley stond op en gluurde rond de deur,
En sergeant Hoad ging ook een luchtje scheppen.
Toen daalde oorlogs vuist om neer te meppen!
Hoad bloedde, was geschampt door de granaat.
Hij wilde niet, maar kreeg het toch te kwaad.
Een goede man, al weken. "Ik lig aan flarden.»
Hij kermt, hij schreeuwt. «Kom, Bluffer, iets gevatter!»
Zegt Worley. "Man, jou wacht het vaderland!»
Ze duwden hem de bunker binnen, naar
Zijn vrijheid: «Denk aan Eastbourne en je vader.»
Daar lag de arme man, uit elke ader
Zijn doemkreet stotend; weldra stom en slap
Gaf hij de geest. Worley kon met een lap
Gedrenkt in rum niets doen, ook schreeuwen baatte
Niet meer. Charons boot bracht hem over 't water.
Men was verbaasd om op een dag als die
Zijn leven zomaar weggemaakt te zien.

WARM WELKOM

Hij was pas net terug uit Londen
En had een leren koffer vol
Toen hij zijn opwachting kwam maken
En zweette in ons smerig hol.

Een lange, slanke, bleke jongen,

Met zeer gevoelig zenuwstel;
Oorlog was al in hem gedrongen,
Hier was een gruwelijker hel.
Er werd een tijdje niet gevochten,
En de adjudant kwam: mijne heren,
Als het zo rustig blijft tot achten,
Kom dan eens langs om te dineren.

Hij ging, met zijn dappere rode haren;
Wij kauwden zuur zijn vrolijkheid
Toen er iets loos was bij de bunker.
"Niet daarheen," schreeuwde er een van mij.

De bom sloeg midden in het deurgat,
De rook dreef, lui, eruit vandaan;
Er waren zes man bij het deurgat,

Waar niemand meer doorheen kon gaan.
Hij leefde nog: de bleke jongen
Die Albions lucht nog maar zo pas
Geschud had uit zijn zwakke longen;
Vertel dit, wie getuige was.

GOUZEAUCOURT -

De Bedrieglijke Rust

O, hoe zinloos en hoe onbelangrijk
Leken deze zuiderlinies in de bleke,
Vergane winter
Toen wij daar lagen!

Gras, dun wuivend in de wind, kwam nader,
Rode daken veinsden overleven,
Vlakbij - spotvogels! -
Toen wij het overnamen.

Oorlog had vrijaf, noch kwam het in je op,
Ook al daalden vlammen, float er staal
Op deze kale Sporen,
Dat hier de dood kwam.

Sneeuw of rijp maakten plechtstatig stilte,
Duisternis hulde in gevaarlijke veiligheid;
Er dachten oude handen
Aan nette leef-loopgraven!

Daar was het, mijn lieve, dat ik wegging,
Nooit was het verraad zo simpel! Daar ook
Zou menigeen betalen
Voor zijn verkeerde mildheid.

DE PROFEET

«Het is een land,»
Zegt deze oude gids der Lage Landen -
Geschreven eer Waterloo was gestreden

En die «een warmere belangstelling
Bij den Engelschen reiziger zou wekken -
Ook Vlaanderen, hoewel «niet rijk
Aan natuurschoon», had zijn geschiedenis.
Ik houd wel van dat boek; het spreidt de woorden
Die voorvaderen bezigden tentoon
Om admiraals of beverpels te prijzen;
Lees even mee in gepolijste frasen
Die voor de onzen nu heel anders klinken.
De schrijver «blijft niet staan bij de verlokkingen
Die schuilen in het grootste deel van België»,
Hij «zal de geneeskrachtigheid der lucht
Niet noemen». Dank u, schrijver, voor die tekst;
Wij kunnen ons wel in uw woorden vinden.
Hier nog een paar: «de ongeëvenaarde kunde
Der Britsche generaals, de onversaagdheid
Der Engelsche soldaten ... » Nee, niet wij.

Ga door.

«In acht te nemen wenken onderweg ... »
Gasmaskers op en overdag niet reizen?
«De kolenwinning mag zich thans verheugen
In groei en bloei.» Amen, klinkt in het zuiden
Uit greppels, slak- met slakberg spreekt.
«Evenzo onderscheiden zich de boeren
Door hun bemestingswijze.» Kan wel zijn.
Maak eerst een mesthoop en bouw daaromheen
Je hoeve; laat huis, koesttal, varkenskot
En poort, die trots toegang geeft tot de straat,
Je mekka vierkant insluiten. De akkers
Zijn meestal klein, zegt onze ooggetuige,
«De pachten zijn helaas niet levenslang».
Zie ook hier waarheid in: te Zillebeke
Merkten de landbouwers maar al te gauw
Dat dat zo was; de mof, die zich wou vestigen
Nabij Verbrande Molen, kwam met spaden
Maar moest, meer dood dan levend, ijlings vluchten.
Ik smacht, eerlijk gezegd, niet naar beklemming
Of erfpacht op het veld van Pilkem Ridge.

Op zijn terrein nu, kan ik haast niet wachten
Tot ik de Sporen van mijn schrijver vind.
Hij komt uit Menen, noemt de namen van
Dorpen die nu berucht zijn, Zillebeke,
Kruist een riviértje (zo noemt hij die bloedgoot
Bassevillebeek), een heuvel (een afzichtelijke),
En komt te Ieper, «goedgebouwde stad».
Mijn Belgiëtoerist, hoorde je dan
Geen dreigend fluisteren vanuit het duister
Van 't lot, toen je noteerde: «Poperinge.
Handel in serge en hop»? (De woorden zullen
Nog steeds wel waar zijn.) Heeft een afgezant
Van Doem je geest bezocht, toen je te Veurne
«De lucht is slecht voor vreemdelingen» schreef?
Je pen, door de vingers van de ironie
Gestuurd, maakt hiermee de onjuistheid van
Je kaart weer goed; je hield hier oponthoud,

Al «zou een nieuw Parijs Verdrag zulks na
Enkele weken zinloos maken». Waardige
En kalme man, ik laat je paarden wisselen
En wens je goed te eten in Nieuwpoort.
De waarheid deed je eer aan, als Cassandra.

2 PETRUS 2:22
(1921)

't Nieuw jaar volgt op de doden! Hoor!
Klokken verspreiden 't nieuws in koor
En dagen aan
Klinkt: «Verder gaan»,
En “Verder gaan» galmt in mijn oor.

Sluipende sluwheid prangt het nest
En snoeft en pooiert als de pest;
Zij zal voortaan
Niet verder gaan,
Haar nietig zelf is wat van haar rest.

Tweedracht met haar sissende tong,
Pikkende kip, de dans ontsprong;
Haar prooi ontgaan?
Geen denken aan!
Zo redt zij, weldoorvoed, haar kreng.

Ik vrees, o uur, van schuld verschoond,
Dat uw schijn helderzwarter toont
Hoe dagen aan
Al is vergaan
De top die nog een doodsjaar kroont.

HERKENNING

Mijn vriend, ik ken je uit mijn hoofd,
Je vorm, je toon, je idiomen,
Jij, herfstdag, ooit met mij verloofd,
Bent na tien jaar teruggekomen:
Van een verlies, verandering misschien,
Is na ons afscheid niet het kleinste spoor te zien.

Je aanschijn ziet, nog rijp en zacht,
Goddelijk stralend op mij neer,
De grillen die de tijd ons bracht,
Bestaan, nu ik je zie, niet meer.
Herinneringen worden tot een heden
Wanneer jouw voorhoofd straalt, zijn gloed richt naar beneden.

Het fijne spinrag zweeft omhoog
Jouw hemel in, in trillend spelen:
Een roze sjerp, die aan mijn oog
Zijn reisdoel niet kan mededelen -
Terwijl ik in het diepe blauw blijf Staren,
Zie ik de rustige voltooiing van de jaren.

Ik loop door 't dichte gras der gaard,

Het laatst geluk van groene pollen,
Langs rijen muilezels, bedaard,
Dan sta ik stil om wat te dollen
Met die kei Maycock, Sporen om zijn laarzen,
Bij deze rijpe zon, rood als een volle gaarde.

Een echte boer, mijn kameraad -
Een hooischelf lijkt zijn broeder.
Als hij vertrekt, vanavond laat,
Zal weer verwoesting woeden.
Ook ik weet dat de wereld dol vergaat -
Maar eerst wordt deze dag, godgelijk, onze maat.

LA QUINQUE RUE

0 straat bij maanlicht, blauw en afgezwakt,
Omzoomd door schimmen van je boerderijen
En bomen, bitter kaal of afgeknakt,
Hoe kan je barre aanblik mij verblijden?
De velden links en rechts zijn ingezaaid
En gave, onverstoorde huizen blinken,
Door de genade van de nacht geaaïd;
Er zou een luit of vedel kunnen klinken.
Waarom leid jij
Mij dan het vuil en drassig kerkhof door,
De wachten langs? Wat zijn die enge lappen
Op hopen, wuivend in de nachtwind? Hoor
Dat olievat toch eens een herrie trappen!
En nog een, nog een! Hoe kan harde lei,
Fe1 brandend, mijn gedachten laten stokken?
Die vormloze Skeletten, wat zijn zij?
En die rondslingerende ijzerbrokken?
Zie ik daar zonnen in de doornenhaag,
Boven het nat en kruipend gras uit schijnen?
Hoor ik graven? Vanwaar die codevraag?
Vanwaar die voetstappen, die snel verdwijnen?
0 straat, ik ken je mompelend verkeer,
Ik ken je kunst om bloed tot-glas te maken,
Maar kan, zegt men, vanavond veilig waken;
Jij ziet niet alles - ik zie het verkeerd.

DE ANCRE BIJ HAMEL-NADERHAND

Waar harten licht zijn, monden luid,
Hoor ik de Ancre stromen;
Ik ga er 's nachts vaak even uit
En hoor de Ancre stromen.
Ik hoor haar huilen, droeve beek,
Langs trieste wallekanten
Daar bij de brug, die laatst bezweek,
De molen die verbrandde.

Vermag haar kabbelend geklaag
Mij hiervandaan te voeren,
Haar Macht de stemmen van vandaag
Als droom de mond te snoeren?
De stemmen uit het lichte raam

Verstommen - enig prater
1s in de stilte van de maan
De weeklank van het water.

Het stoeiend stroompje heeft geen Part
Aan deze nieuwe Uren.
Toch stroomt de Ancre door mijn hart:
1 Ik hoor haar golven schuren,
Alsof haar triest, geteisterd bloed
Gemengd is met het mijne
Nu ik aan haar wal vol gaten moet
Vernemen van haar pijnen.

“STELLING-NAMEN”

Een genie heeft ze bedacht, zowaar ik leef! Wie anders had de Spitsheid om wat humor deed met pijn zo in een naam te vatten?

Jacob's Ladder mondde opwaarts wijd uit in een vuurpoel, met - Dalende -Angelen in plaats van engelen, bezet. Daarvandaan verzorgde *Brock's Bijval* zijn vuurwerkfeesten: Zelfs de vijand kreeg gewoonlijk bijval van de meesten.

Beeldengalerij toonde een werk waar Turner niets bij was, maar het werd verhangen en zie: lijken en moeras. Gaan we naar het zuiden; als herinnering zou reizen, zou ze mij op veel Shakespeareaanse namen wijzen.

Krab Krawl klinkt al net zo vreemd in 't echt als op papier: Stinksteeg, waar je zelfs niet kwam voor *Minnie van Plezier*.

De Chinese Muur borstwering die je om kon blazen (Als men 't riep, gebeurde dat, tot ons gespeeld verbazen).

Waar de IJzer vol met rotte vis lag bij het *Darmkanaal*
Droeg het hoofdkwartier de trotse bijnaam *Snoek en Aal*.

Ai die namen en die beelden! Maar wat zeggen namen?
Het zijn djinns, die in hun wolk van vrees uit kruiken kwamen.

A.G.A.V.

Rust nu, met je makkers, zacht, jij die niet dood kunt zijn;
In dat kleine dorp woont slaap, leg daar je hoofd maar fijn;

Ooit waren er dagen dat je niet hebt mogen dromen,
Anderen houden de wacht, voor jou in de plaats gekomen.

Strijdlust, moed, het jarenplan waarin jij vrienden vond,
Slechts vertrouwd met humor, toen jij opkwam voor het front;
Als ik ergens trots op ben, is het jouw vriend te mogen
Zijn geweest in bomkraters, dat voor ons beider ogen

Meteoren vielen waar de voertaal vriendschap was,
Waar het bos een klauw was en een muil een poel of plas;
Daar heb jij vaak op je post een lachaanval gekregen,
Nu, in zwarte tijden, geef ik je opnieuw mijn zegen.

Slaap - dapperste vriend, het zou niet zijn tot jouw plezier.
Zal ik zoeken bij cipressen? Nee, dan liever hier.
Met de anderen, met wie wij nu niet meer verpozen,
Zal 't mij troosten? Op een dode dag, een dodenloze,

Rijd ik weer het oude stadje in, als in een mooie droom,
Door het dal, over de brug, naar 't pleintje met die boom,

Daar in winkel, kerk of kroeg gewoon wat rond te hangen,
Na een tijd van vuur; een kalm, vertrouwd verlangen;

Ook al werd de oosterpoort gehuld in razernij,
Ook al bracht de klok elk uur het noodlot naderbij -
Jij straalde er, kon ik je maar vrijheid voorgoed nalaten,
En het trots gevoel van toekomst om nog uit te dagen.

HUN WARE NAGEDACHTENIS

Luister maar:
Zij waren als wellend water,
Vlug, rein, klaar,
Zij zijn al het stromend water
En muziek in groene dalen.

Zegt het woord
Wat ik echo hoorde zingen?
Zegt het voort
Wat ik in mij hoorde zingen:
Eeuwig wil ik bij hen horen.

Lachten zij,
Smolt de hel op aarde even-
Woud en wei,
Ieder dorp waar zij verbleven
Glansde in de zonnestralen.

Ik bemerk:
Weinig van hun glans bewaar ik,
Zo fier, sterk-
'k Wil hun daden tonen maar ik
Heb de sleutel nu verloren.

't Groeit nog wel;
Door mijn land, bewolkt of prachtig,
Stroomt hun wel.
In mij vloeien, hen indachtig,
Feestmuziek en vreugdetranen.

NA HET LEZEN DAT DE WEDEROPBOUW VAN IEPER ZIJN VOLTOOIING NADERDE

Ik kan je horen nu, verlegen eeuwige metgezel,
Wiens diepe fluisteringen
Tegen mijn schemer bestand zijn; maar nu reeds maanden
Te zwijgzaam over
De drukke gevechtscorridors en de luidruchtige doorgangen
Vol mensen, waar, als schele oenen en ergere schepselen
Op een afgepeigerd schip met zwarte boorden in het dok,
Tegenstrijdigheid kibbelt.

Deze de meester, met plots opspuitende woede,
Als een Cycloop uittorend,
Heeft teruggedreven, terug, en snotterend, kakelend de ladder
af.
Zo opverend heb ik
De suizende kogels uitgezweept, en nu pauzeer in de bevrijde

lucht ik,
Jou hoor ik, wiens gezicht steeds een en steeds miljoen is,
Ware kaart van Vlaanderen van deze lieve dode, deze lieve
levende,
Van niemand en iedereen.

Woordenloze taal! ontspring tot mij dit muziekmakend moment,
Allerinnigste vereniging.
Zo, zo, zo zien we elkaar weer; hier kennen we elkaars samenbestaan
En jouw stem is
Mijn zelfexpressie, de regio zo fluisterstil en eenzaam zijnde,
Geen holle gedachte meer om te knagen dat mijn hart wegduikt,
Geen zonnestraal beweegt de dansende, prikkelende atomen,
maar ik,
Als het ginnegappen van de twijfel.

Maar mijn gevaar ligt hier zelfs, zelfs nu ga ik zwakgeworden en
Zenuwloos hangen,
Zwaarhoofdig, wiegde slaap me maar met de volheid van je
liefde.
Wek me scherp
Met woorden, kil als bajonettenklauwen in de bevroren sappen,
Zo simpel als het feit dat je moet doden of om rantsoen gaan,
Zo Haar als het morgenblauw, rood en grotesk als de Open
monden
Van winterlijken.

Nu hoor ik je: de stem, de stem van marcherende gebogen
bataljons,
Van een Sterke soldaat,
Daniels met zijn zwarte haar, de meer Saxische Clifford, fitte
Worley -
O spreek. Onze oude taal.
'Ik was uw buur eens, gij stoere Torensputs, uw ooggetuige,
leper,
Hoe machtig in uw ellende, hoe koninklijk in uw betovering,
Met vingers, bros als ijs, knarste en klappertandde ik bij het
klooster
En riep orders;

Die de echo's, kruipend op besneeuwde muren en het oogloos
bolwerk,
Vlug voortdroegen,
Maar niet konden, daar de nieuwsgierige lucht was overladen
Met oude echo's.
Gewelven onder 't klooster konden, rouwend en beschutting
biedend,
Mij niet verlokken, ont-lokten echter als daklood neergedrukte
oogleden;
Ook het zien van de rondcirkelende duiven van de arme St.
Maarten hield
Mij niet van mijn immense arbeid.

Bloedachtig dreef de maan, de stad loerde vanuit zijn sabelwonden;
Toch schreeuwde ze uit:
Wees allertrouwst! Daarvandaan, met onhandige gretigheid en
gewijd vloeken

Door het schrille gras,
Door de val van de doornstruiken des doods, die plotselinge
hovenier,
Terwijl in sneeuw en maanlicht haar blauwheid de gezichten
maskerde,
Ging grimmig ik, de zwakkere die meedogenloos moed vatte
Voor de slachting-

Allemaal voor haar, die heks met spleettanden, die schoonheid
bij de slager,
Aan mij toevertrouwd;
Ik verliet haar niet, ook al doorsneed zonder een waarschuwing
van een seconde
Een wreed kapmes
Mijn schedel en deed de fontein van al mijn zinnen overlopen;
Bloedpoorten barsten; toch kwam ik, ging en kwam om haar te
bemannen,
Verliet de Posthoornstraat en Goldfish Château, sloot me met
wassen handen bij de gekloven loopgraaf aan,
Hatend en liefhebbend.

Zij, daarmee, is ooit mild geweest en leek zich te verheffen
boven
Het spook verwoesting;
Glimlachend vroeg ik me, als ik op rustige momenten wandelde
Naar kaarsengeflakker,
Af hoe de donkere huizen in de regenschemer met geveinsde
herborenheid
Voor het leven opgewassen bleken, straks zouden er uit geopende
deuren
Vrouwen en dartele kinderen komen, in het lamplicht geliefden
bij elkaar kruipen -
Dood, lach niet zo!

Ook heeft de man nooit bestaan, noch Milton met zijn engelen,
Die zo'n koor heeft gehoord,
Zo'n klankenrijkdom en verbazing in vreemde, oude, oosterse
Fantasieplaatsen
Als ik in de plumpe, kluitige namen van gehuchten rond de
stad;
De roem van Kemmel klonk, die van Athene zonk: ik luisterde
Als men van Zonnebeke sprak met ingehouden fantasie,
Een duizeligmakende afstand.

Voor woorden uit de *Mermaid* zou ik nog niet het erbarmelijkste
geven
Van wat ik hoorde echoën
In een *Kasteel* met groene luiken of *Nachtegaal*, op een avondje,
Terwijl de ruiten sprongen;
Veel minder nog een van de verbluffend lieve kwinkslagen en
Die zich maten met de salvo's, de zorg van de verloren post,
Die het slachtend, brandend staal vervlochten tot eeuwige
Lauwerkrans
In die ene stad.

Voor haar is veel bereikt, en zij zal mij niet vergeten, zij
Wier naam is Legioen;

Zij zal weten wie haar het best gekend heeft en zijn ruwe mantel
Wel om haar heen zou slaan;
Haar tranen zullen stromen als zij zich vagelijk de wegwijzer
herinnert
Op het heuveltje, die zo, gesmoord, doorzeefd en rot, deed
denken aan
Een kruis, maar dan een kruis waaraan zonder tautologie
Geen bloedende Figuur kon hangen.

Zij is de mijne; laat ze nu maar bouwen, wijzen, toewijzen
Boven lichte deuren
In goud hun titels schilderen, de standbeelden van hun Arcadië,
Zoals hun voorvaderen deden,
Vereeuwigen in weelderige tuinen: maar ik ben
In deze grond, het sap, en mijn bloed stroomt in de beken
En stroompjes, en mijn zucht van vervulling is in de bomen
Bij lepers stadswal, in de wind.'

NOG EEN TOCHT VAN BÉTHUNE NAAR CUINCHY

Ik zie je lopen
Langs een lucht, bloembleek,
En het groen-stille water
Geeft even geen kik;
Het lijkt van de Zotten
Maar die "je» is ik.

Ik zoek naar het wezen
Van de toon van een bel,
Als een houtduiveneischaal
Zo zilver en hel,
Waar je loopt langs de oever -
Ik hoorde het wel.

Er dansen bij 't sluisje
Pesterig belletjes;
Manen en pareltjes
Spelen er spelletjes,
Smelten, vervliegen -
Jij vindt het welletjes.

Dit is Marie-Louise,
Zoals jij me nog zei -
Ik zie nog haar ogen
En haar Cognac erbij -
Jij hebt ervan gedronken;
Zo verleidde ze mij.

Haar dak en haar vensters
Waren niet zo gezond,
En her en daar gaten
Zo'n veertig voet rond
(Ouder dan Homerus)
Coderen de grond.

Schrik je soms van Mijn tijden?
Wie is wie? Jij of ik?

Bezit jij Béthune
Met je oostwaartse blik?
Béthune is ver weg nu,
Blijf blij en niet verrek.

De telegraafposten zijn
In opstand gekomen,
De gotische toren
is mooi beetgenomen,
Het tuig hangt in flarden
Aan palen en bomen.

Ja, wat zou je dan denken,
Want hier is het oorlog?
Mijn dank, jonge opklimmer,
Ik was hier tevoren nog -
Ik ken deze afdeling,
Vervloek slechts dit korps nog.

«Kingsclere» heeft bloemen
Alsook absoluut
De koelste der kelders,
-Je beste saluut!
Jij sjoemelende smiecht -
Jij bescheten rekrut!

- Maak voort, naar het raaigras!
Over de loopgraaf hangt,
Zo geel als het poeder
Dat doodt met een stank!
Ga ik of ga jij?
O, ik ga wel- geen dank!

Wij hebben er beiden
De oevers verkend
Door dorstig gehakte kalk,
Waar zomaar een vent
Bij een valhek een bordje
Geplaatst heeft - attent!

Een dwaze wereld, mijn meesters!
Wiens meesters, mijn jongen?
Als jij ik niet bent,
is bij mij iets gesprongen;
Even rapporteren,
Jouw rats, potdomme.

Welnu (nee, limoensap
Helpt niet), ongelogen:
Deze jongen kwam mij tegen
En ik heb met hem mogen
Optrekken als gids - nu lijkt het
Alsof ik ben bedrogen.

Hij zegt dat hij ik is
En dat ik ben niet hij;
Maar dezelfde hemel

Leidde ons, menen wij -
Als wij niet kunnen mengen,
Neem ons dan allebei.

Voor waar de toehoorder
Verstijfd ligt in bedauwd gras,
Zie ik wet in jouw woord,
Hij zei dat het goed was
Als ik zijn naam gebruikte -
Zie de wens als de daad.

En wat als weer het fluiten
Van de trein in de verte
Door de mist komt gekermd,
Coldstream Lane intrekend,
Zal dat dan liefde,
Die valserik, wekken?

Als des levens gepeinzen,
Of ze nu van je bloed
Of je dubbele ziel zijn,
Van veld of van vloed -
Wat als ze tot je komen
Als je dood ligt, voorgoed?

Nu, ik huiver nog heden
Net als in vroeger tijd,
En ik klamp me net zo
Aan mijn Ster vast, voluit,
En op een vale nacht
Rukken we allemaal uit.

-Deze man mag dan praten
Maar hij is even kwijt
Dat een bom ons nog steeds
Aan flintertjes rijt;
Op deze rots split ook zijn
Identiteit.

Ik zie hem lopen
In een goud-groen gebied
Met baby's in schortjes
En leeuwerikenlied -
Maar hij moet het zelf weten:
Ik moet vechten, hij niet.

VLAANDEREN NU

Waar 't onvermurwbaar lot door zo'n immens
«Wat nu?» nog nooit met voeten was getreden,
Waar het cliché, de algemene wens
De vale koe melk, bieten trok, tevreden
's Werelds geruchten hoorde, en de mens
Sliep, opstond, leefde en plots was overleden-
Stroomt als een engelenspeer zulk zalig licht,
Een helderheidsopwellings, fris als rozen;
Elk erf een majesteitelijk gezicht,

De hoeven glanzend, in metamorfose;
Daggeesten hebben hier hun tred gericht
Om met verrukte mensen te verpozen.
Wie smacht en tast, alsof hij blindheid vreest?
Drink met mij uit de bron tussen het lover,
Een zalf die 's levens wonden zacht geneest.
De leliekelk stroomt haast van stralen over;
Rust vindt hier weer de moegezworven geest,
De boerenstulpjes krijgen trotse tover:

Want aan iedere schutting, muur of haag
is eens de bloem der mensheid langsgetogen
En heeft het grote duister uitgedaagd,
De kou, de angst, het uithoudingsvermogen.
Zij stierven glansrijk, die geen vonk gevraagd
Hebben van roem, maar 't licht in vriendenogen.

DE TERUGKEER VAN DE BEWONERS

Over de stadswal wierp de zomernacht
Een zachte sluier, rustig als een moeder
Die haar kind toedekt; de kracht achter de sterren
Was nu gericht op 't samenklinken van
Boomtakken, bries en aardse zuiverheden.

Wij vroegen, turend in het oostwaarts duister,
Een brandstapel en dampen bij Hill Sixty,
Ons af wie ons bedroog: - Oorlog of Vrede?
De laatste trein antwoordde met zijn echo,
Passeerde de doorsnijding; voor het eerst
Sliep nu de vlakte weer, en alle huizen

Noemden de nacht van hen. De oude wetten
Keerden met boerse pas terug om aanspraak
Te maken op hun volle eigendom.
Opdat voor dwaasheden geen aandenken
Opgericht worde.
Wijzelf leken, kijkend,
De resten, als we niet bedrogen werden
Door droomvisioenen; hadden wij de regels
Der eeuwigheid omgekeerd kunnen zien,
De nacht onteerd, verblindend in de dag,
De dag in golven schemering geschoten?
De mens werd, en met onze hulp, een bleke
Bekende; hier beroerde hij de Zon,
En maakte met een doel de Zon tot bloed;
't Was net zo'n nacht waarin zijn Heks en hij
Hun staal vertoonden en met giftig knallen
Het heiligdom van 's werlds rust vernielden
En God verrieden. Nu was de versterking

Met zijn brandende aftocht op de wind
Weggevoerd, de zuidwestbries achterlatend
Die fluisterde in struiken, jonger dan
Zij die eronder scholen in verbazing
Over de enorme dwang des Tijds, maar nu
Geen mot of grasspriet nog kon doen bewegen.

Ieper, 1929

DE WACHERS

“Wie gaat daar?» vroeg mij iemand, zacht,
Vanuit de luchtstroom van de nacht;
Ik werd herkend en mocht passeren
En hoorde hem mij adviseren:
«Er kroop daar iemand door het gras
Bij de ruïne, nog zopas,
Ze schieten en zitten, godsamme,
Maar op hun telegraaf te rammen,
Dus als je nog de deur uit moet -
Pas dan wel op je hoge hoed.»

Zal “Wie gaat daar?» mij, ferm en zacht,
Nog eens ontmoeten in de nacht?
Zal de aardigheid van grove binken,
Ooit ergens nog zo zuiver klinken?
Het lijkt, nu ik vaak wakker ben,
Mijn kwetsbaarheid wat beter ken,
Dat ergens over een verschansing
De blikken glijden van de wachter,
Die zich niet anders tot mij wendt
Als ik gezien word en gekend.